

Vývoj výpočtového programu pre stanovenie dávok trícia uvoľneného počas normálnej prevádzky

RNDr. Juraj Ďúran, CSc.

Ing. Irena Malátová

XXX. DNI RADIAČNEJ OCHRANY

Liptovský Ján, Nízke Tatry, 10. - 11.11.2008

Obsah

- **Predmet a ciele riešenia**
- **Popis modelu pre šírenie rôznych foriem trícia z chladiacich veží a ventilačných komínov jadrových elektrární**
- **Vstupné údaje pre model šírenia trícia**
- **Výsledky výpočtov šírenia HTO**

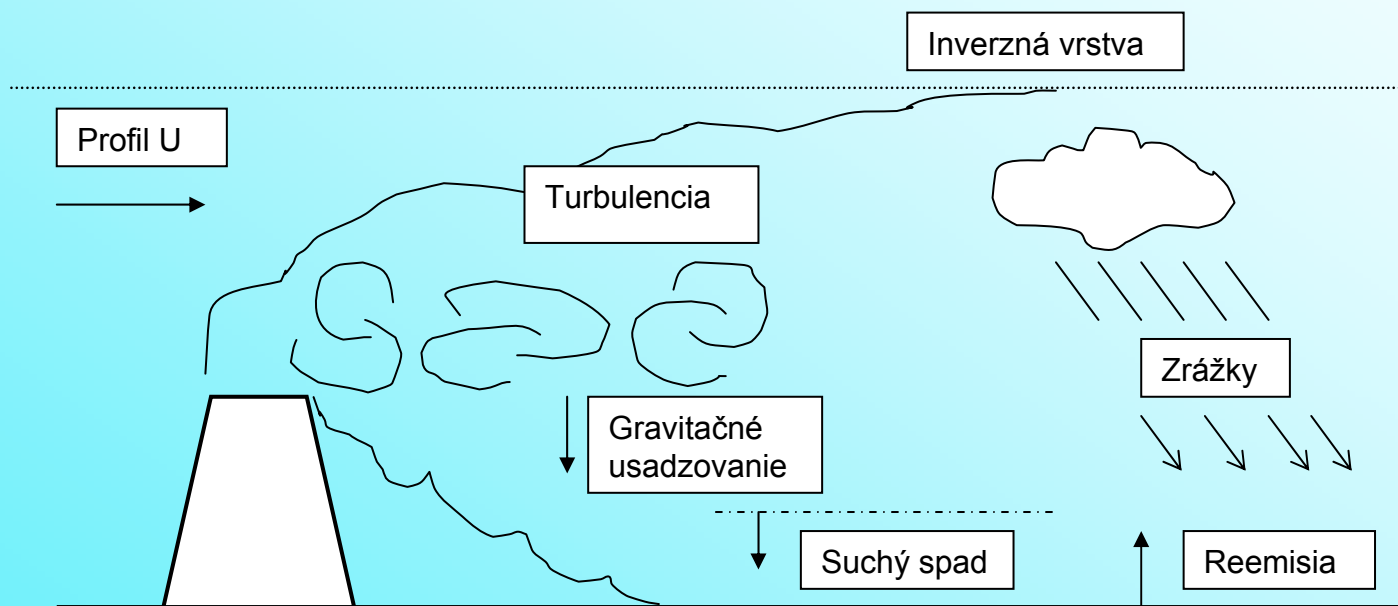
Predmet a ciele riešenia

- **modelovať špecifiká šírenia rôznych foriem trícia z chladiacich veží a ventilačných komínov – plyn (HT, T₂), vodná para HTO, kvapky vody s obsahom trícia,**
- **pokúsiť sa o validáciu modelu na nameraných priemerných hodnotách koncentrácií trícia v prízemnej vrstve atmosféry v okolí EDU,**
- **odhadnúť dávky z trícia u pracovníkov EDU,**
- **prepojiť model šírenia trícia s modelom pre odhad radiačných dávok RDEDU.**

Predmet a ciele riešenia

Modifikovať program PTM pre potreby výpočtu šírenia plynu, vodných kvapiek a pary HTO z chladiacich veží a ventilačných komínov JE. Program má slúžiť na odhad radiologických následkov výpustí trícia z chladiacich veží počas normálnej prevádzky. Vstupy a výstupy programu musia zodpovedať systému programov RD (RDEDU, RDETE, RDEBO a RDEMO).

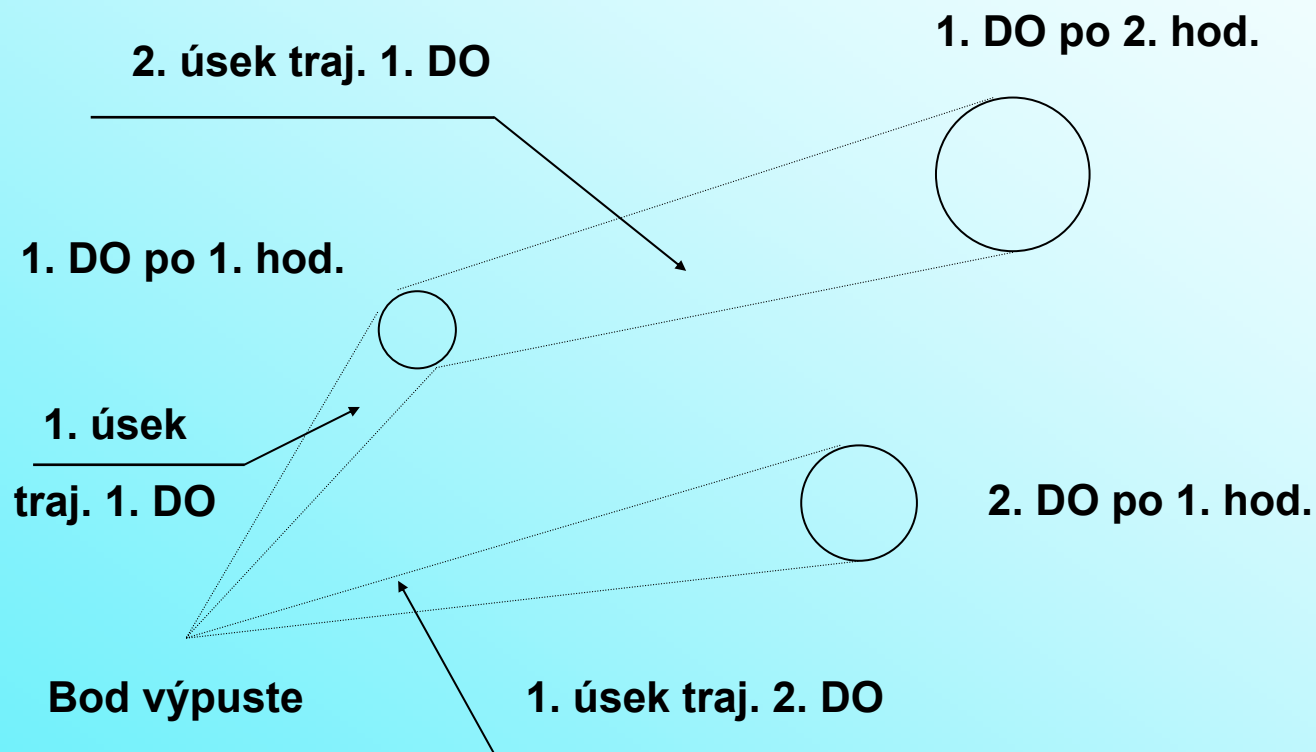
Základné procesy šírenia sa trícia v atmosfére

Ďalšie modelované procesy

- **oxidácia formy HT na HTO v atmosfére,**
- **oxidácia formy HT na HTO prebiehajúca na povrchu terénu a v pôde,**
- **reemisía HTO z povrchu terénu,**
- **reemisía HTO z povrchu listov rastlín,**
- **transfer HTO do koreňov rastlín.**

Schematické znázornenie úsekov trajektórií oblakov

Popis modelu šírenia trícia

- **Lagrangeovský trajektóriový model šírenia plynov, pary a kvapiek HTO z chladiacich veží, ventilačných komínov a budov HVB (program HTO_PTМ)**
- **Gaussovský model pre popis šírenia reemitovaného HTO z povrchu terénu a z listov rastlín ako oblaku z prízemného plošného zdroja (model plošného virtuálneho zdroja)**
- **Riešenie diferenciálnych rovníc bilancie deponovaného HTO a HT na povrchu terénu a na listoch rastlín v hodinových časových krokoch (program BALANCE).**

Vstupné údaje pre model šírenia trícia

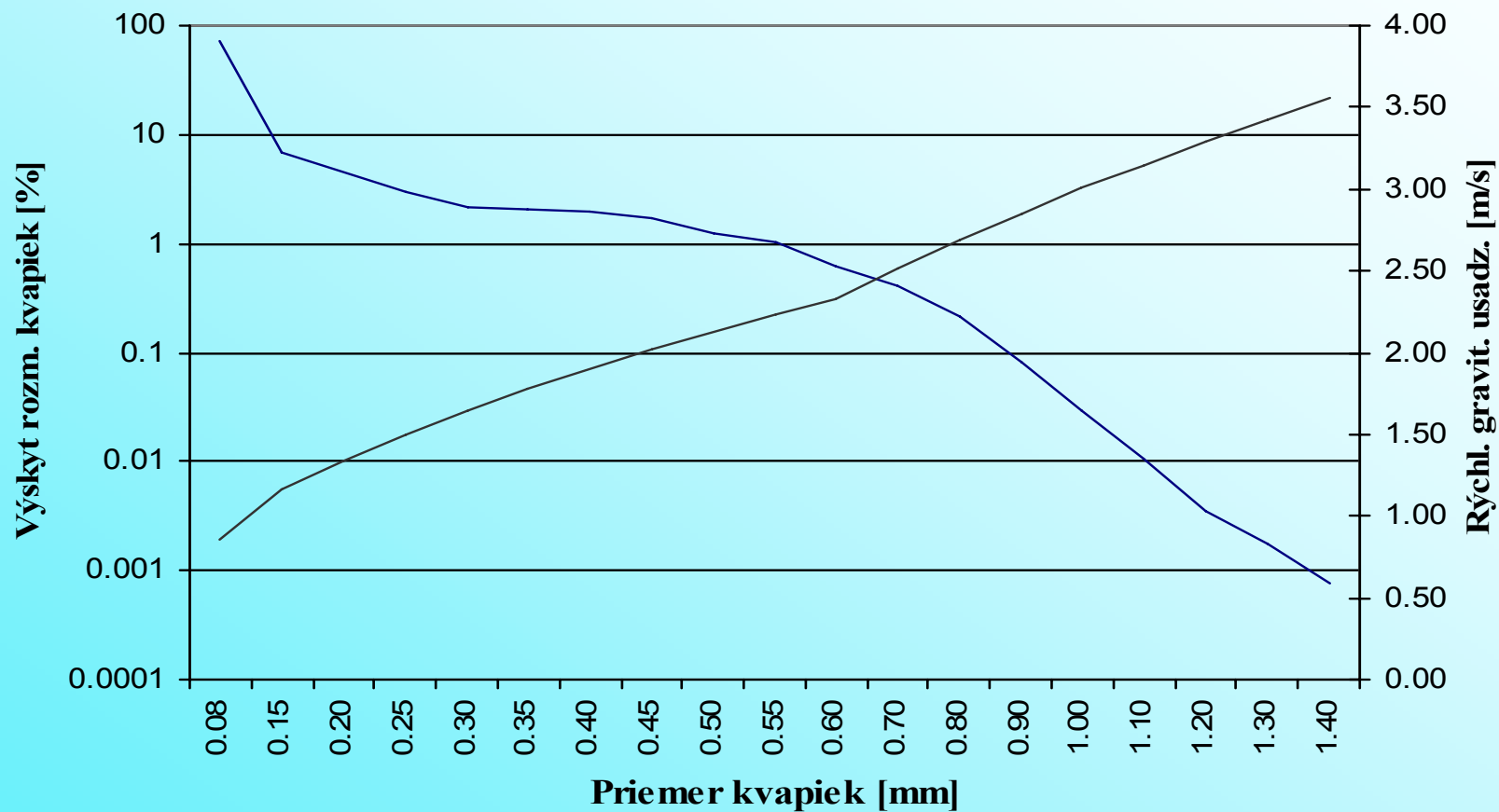
- **hodinové meteorologické údaje za sledované obdobie (kategória stability, rýchlosť a smer vetra, intenzita alebo výskyt zrážok)**
- **spektrum rozmerov kvapiek emitovaných z daných chladiacich veží (pre 120 a 150 metrov)**
- **rozmery a poloha chladiacich veží, ventilačných komínov a budov HVB**
- **rozmery polárnej siete (zodpovedajú rozmerom sietí v modeloch RDEBO a RDEMO) a dĺžka sledovaného časového obdobia**
- **hodnoty faktorov reemisie, rýchlostí suchého spad, rýchlosti oxidácie, koeficienty vymývania atmosférickými zrážkami, atď.**

Charakteristiky trícia

Forma	Rozmer	v_d [m/s]	Λ [s ⁻¹]	w_g [m/s]
Plyn ³ H, HT, T ₂	~ 1 μm	0.0	2.60·10 ⁻⁵	0.0
Para HTO	10 ÷ 20 μm	0.018	1.15·10 ⁻⁴	0.0
Kvapky HTO	0.1 ÷ 1 mm	0.0	1.00·10 ⁻⁴	f(d)

- **organicky viazané trícium sa neberie do úvahy**
- **polčas rozpadu trícia ~ 12.4 roka**
- **priemerná intenzita zrážok – 0.638 mm/hod.**
- **na 1 kg kvapiek pripadá 33 kg vodnej pary (na 100 MW)**

Charakteristiky vodných kvapiek (výška 120 m).

Aplikovateľnosť programov RD

- 1) dlhodobé úniky s konštantnou rýchlosťou úniku počas celého roka, pre ktoré môžu byť použité priemerné meteorologické podmienky,
- 2) krátkodobé úniky, ktoré trvajú od niekoľkých hodín po niekoľko mesiacov.

Pri modelovaní dlhodobých alebo krátkodobých únikov sa využívajú štatisticky spracované meteorologické údaje (smer vetra, rýchlosť vetra, kategória stability atmosféry, výška inverznej vrstvy a intenzita zrážok) pre danú dobu trvania úniku.

Výsledky výpočtov šírenia HTO

- Hodnoty časových integrálov koncentrácie v prízemnej vrstve atmosféry [$\text{Bq}\cdot\text{s}/\text{m}^3$] a depozitu [Bq/m^2] pre HT, T_2 a HTO,
- Bola vykonaná verifikácia výpočtového programu porovnaním výsledkov výpočtov s výsledkami programu RDEDU.

V ďalšej fáze prác by bolo vhodné:

- validovať výsledky výpočtov na priamych meraniach v lokalite EDU alebo na výsledkoch poľných experimentov, napríklad v Chalk River,
- spresniť hodnoty faktorov reemisie a rýchlosti oxidácie,
- spresniť odhad únikov HTO z chladiacich veží.

Ďakujem Vám za Vašu pozornosť